

การประเมินผลการใช้คู่มือการเรียนรู้ด้วยตนเองต่อความรู้และทัศนคติ
ของผู้ดูแลผู้สูงอายุโรคซึมเศร้า

นางสาวแสงเดือน คงวิวัฒนากุล

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาสุขภาพจิต ภาควิชาจิตเวชศาสตร์
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปีการศึกษา 2541
ISBN 974-639-622-6
ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

**THE EVALUATION OF SELF-INSTRUCTION MANUAL TOWARDS
KNOWLEDGE AND ATTITUDE OF DEPRESSED ELDERLY'S CARERS**

Miss Saengduan Khongwiwattanakul

**A Thesis Submitted in Partial Fullfillment of the Requirements
For the Degree of Master of Science in Mental Health**

Department of Psychiatry

Graduate School

Chulalongkorn University

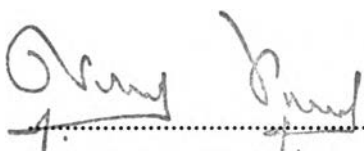
Academic Year 1998

ISBN 974-639-622-6

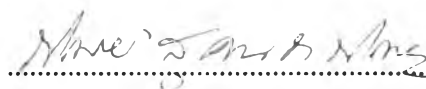
หัวข้อวิทยานิพนธ์   การประเมินผลการใช้คู่มือการเรียนรู้ด้วยตนเองต่อความรู้และ
ทัศนคติของผู้ดูแลผู้สูงอายุโรคซึมเศร้า
โดย   นางสาวแสงเดือน คงวิวัฒนากุล
ภาควิชา   จิตเวชศาสตร์ สาขาสุขภาพจิต
อาจารย์ที่ปรึกษา   ผู้ช่วยศาสตราจารย์ แพทย์หญิงรวิวรรณ นิเวตพันธุ์

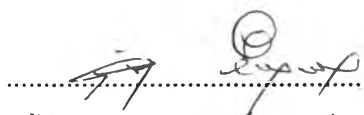
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยรับนี้เป็นส่วน
หนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโท

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ นายแพทย์ ศุภวัฒน์ ชูติวงศ์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ แพทย์หญิงภิรมย์ สุคนธาภิรมย์ ณ พัทลุง)

.....อาจารย์ที่ปรึกษา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ แพทย์หญิงรวิวรรณ นิเวตพันธุ์)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุชีรา ภัทรายุตวรรตน์)

นางสาวแสงเดือน คงวิวัฒนากุล : การประเมินผลการใช้คู่มือการเรียนรู้ด้วยตนเอง
ต่อความรู้และทัศนคติของผู้ดูแลผู้สูงอายุโรคซึมเศร้า (THE EVALUATION OF
SELF-INSTRUCTION MANUAL TOWARDS KNOWLEDGE AND ATTITUDE
OF DEPRESSED ELDERLY'S CARERS) อ.ที่ปรึกษา : ผศ.พญ.รวิวรรณ
นิเวตพันธุ์, 147 หน้า. ISBN 974-639-622-6

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินผลการใช้คู่มือการเรียนรู้ด้วยตนเองต่อความรู้
และทัศนคติของผู้ดูแลผู้สูงอายุโรคซึมเศร้า โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงทดลอง กลุ่มตัวอย่าง
ได้แก่ ผู้ดูแลผู้สูงอายุโรคซึมเศร้า จำนวนทั้งหมด 50 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม
กลุ่มละ 25 คน โดยวิธี Stratified Randomization ด้านการศึกษา แล้วจึงสุ่มเป็นบล็อก
(Block Randomization) ผู้ดูแลในกลุ่มทดลองจะได้รับคู่มือการเรียนรู้ด้วยตนเอง ในขณะที่กลุ่ม
ควบคุมจะไม่ได้รับคู่มือการเรียนรู้ด้วยตนเอง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ คู่มือการเรียนรู้ด้วย
ตนเองเรื่องโรคซึมเศร้าในผู้สูงอายุ แบบบันทึกข้อมูลส่วนบุคคล แบบทดสอบความรู้ และแบบ
วัดทัศนคติ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ t-test

ผลการวิจัยพบว่า

1. ก่อนการทดลองความรู้และทัศนคติของผู้ดูแลทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
2. หลังการทดลองความรู้ของผู้ดูแลในกลุ่มทดลองเพิ่มสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในขณะที่ทัศนคติไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
3. เมื่อเปรียบเทียบภายในกลุ่มควบคุม พบว่า ความรู้และทัศนคติของผู้ดูแลก่อนและหลังการทดลองไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
4. เมื่อเปรียบเทียบภายในกลุ่มทดลอง พบว่า ความรู้และทัศนคติของผู้ดูแลก่อนและหลังการทดลองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ .05 ตามลำดับ

ภาควิชา.....จิตเวชศาสตร์
สาขาวิชา.....สุขภาพจิต
ปีการศึกษา..... 2541

ลายมือชื่อผู้พิมพ์.....แสงเดือน คงวิวัฒนากุล
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ลายมือชื่อ อาจารย์ที่ปรึกษาช่วย.....

8972302030 : MAJOR MENTAL HEALTH

KEY WORD:

KNOWLEDGE/ATTITUDE /CARERS/DEPRESSED ELDERLY/

SELF-INSTRUCTION MANUAL

SAENGDUAN KHONGWIWATTANAKUL : THE EVALUATION OF

SELF-INSTRUCTION MANUAL TOWARDS KNOWLEDGE AND ATTITUDE OF

DEPRESSED ELDERLY'S CARERS. THESIS ADVISOR : ASSIS. PROF.

RAVIWAN NIVATAPHAN, M.D. 147 pp. ISBN 974-639-622-6

The purpose of this study was to investigate the evaluation of self-instruction manual towards knowledge and attitude of depressed elderly's carers. The experimental research was implemented. The sample group consisted of 50 depressed elderly's carers who were randomly divided into 2 groups by the techniques of Stratified Randomization in Education and BlockRandomization. Each group contained 25 carers. The first 25 carers were in an experimental group ; whereas, the other 25 carers were in a controlled group. Carers in the experimental group were given a self-instruction manual, but those in the controlled group were not. Instruments employed in this study were self-instruction manual on depressed elderly, demographic datasheet, knowledge test, and attitude test. Data were analyzed by t-test.

The results of the study were :

1. Before the experiment, difference in knowledge and attitude of these two groups was not found on statistically significant difference at .05 .
2. After the experiment, knowledge in the experimental group increased on statistically significant difference at .01. while attitude was not found different on statistically significant difference at .05 .
3. To compare within a group, there were no changes in terms of knowledge and attitude in the controlled group either before or after the experiment on statistically significant difference at .05 .
4. To compare within a group, there were changes in terms of knowledge and attitude in the experimental group after the experiment on statistically significant difference at .01 and .05 .

ภาควิชา.....จิตเวชศาสตร์

สาขาวิชา.....สุขภาพจิต

ปีการศึกษา : 2511

ลายมือชื่อนิสิต.....นางสาวเสาวนีย์ กว่องวิวัฒนากุล

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

ตำแหน่ง.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วยความกรุณา และความเอื้อเฟื้อจากหลายท่าน ที่สละเวลาอันมีค่าในการให้คำแนะนำปรึกษา ช่วยเหลือ ตลอดจนให้กำลังใจเป็นอย่างดี ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งเป็นอย่างยิ่ง

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ แพทย์หญิงวิวรรณ นิเวตพันธุ์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาเสียสละเวลาให้คำแนะนำ และข้อคิดเห็นต่าง ๆ พร้อมทั้งให้กำลังใจด้วยดีมาตลอด และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุชีรา ภัทรายุตวรรัตน ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษา และแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ในระหว่างการวิจัย

ขอกราบขอบพระคุณ แพทย์หญิงพัชรินทร์ วณิชชานนท์, นายแพทย์นิพัทธ์ กาญจนธนาเลิศ, รองศาสตราจารย์ สุนันท์ ปัทมาคม และอาจารย์สมบูรณ์ สุขะวณิช ที่กรุณาตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย รวมทั้งให้ข้อเสนอแนะและความรู้แก่ผู้วิจัยเป็นอย่างดี

ในขั้นตอนของการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยขอขอบพระคุณแพทย์หญิงพัชรินทร์ วณิชชานนท์ โรงพยาบาลสมเด็จพระเจ้าพระยา, แพทย์หญิงวราภรณ์ ตั้งตรงไพโรจน์ แห่งสถาบันประสาทวิทยา และเจ้าหน้าที่ทุกท่านที่มีส่วนเกี่ยวข้องที่กรุณาให้ความช่วยเหลือ ให้ความสะดวกและให้คำแนะนำที่มีประโยชน์แก่ผู้วิจัยจนการวิจัยสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ แพทย์หญิงภิรมย์ สุคนธาภิรมย์ ณ พัทลุง ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาให้คำแนะนำ และขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุชีรา ภัทรายุตวรรัตน กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ที่ช่วยทำให้วิทยานิพนธ์มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ขอขอบคุณคุณตุ้ม ที่อดทนทำให้ภาพการ์ตูนออกมาได้อย่างสวยงามอย่างที่เห็น คุณครูประมัยและอรพิน จากสถาบันแมคเคนเพื่อการฟื้นฟูสภาพเชียงใหม่ ที่ให้ความรักและข้อคิดที่ดีแก่ผู้วิจัย คุณปรารภนาและเพื่อน ๆ หน่วยสันติภาพฯ ที่คอยสอบถามช่วยเหลือ และเป็นกำลังใจที่ดีเยี่ยมมาโดยตลอด

ท้ายสุดนี้ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ บิดา, มารดา และสมาชิกในครอบครัว ที่มีส่วนช่วยเหลือในด้านการศึกษาและเป็นกำลังใจที่ดีตลอดมา

ขอมอบความดีของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ให้แก่ผู้สูงอายุทุก ๆ คน

แสงเดือน คงวิวัฒนากุล

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญ	ช
สารบัญตาราง	ฅ
บทที่	
1 บทนำ	1
ความสำคัญและที่มาของปัญหาการวิจัย	1
วัตถุประสงค์	3
สมมติฐาน	4
กรอบแนวคิด	4
รูปแบบการวิจัย	5
ขอบเขตการวิจัย	5
ข้อตกลงเบื้องต้น	5
นิยามตัวแปร	5
ปัญหาด้านจริยธรรม	6
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	7
2 บรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	8
โรคซึมเศร้าในผู้สูงอายุ	8
ทัศนคติ	26
การเรียนรู้	39
คู่มือการเรียนรู้ด้วยตนเอง	43
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	46

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	สรุปจำนวนข้อและคะแนนที่ผู้ดูแลได้รับจากการตอบคำถามในคู่มือ (ค่า 85 ตัวแรก)	55
2	สรุปจำนวนข้อและคะแนนที่ผู้ดูแลได้รับจากการตอบคำถามในแบบทดสอบ ความรู้ (85 ตัวหลัง)	55
3	ลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง	62
4	ผลการเปรียบเทียบคะแนนความรู้ของผู้ดูแลผู้สูงอายุโรคซึมเศร้าระหว่าง กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมก่อนการทดลอง	65
5	ผลการเปรียบเทียบคะแนนทัศนคติของผู้ดูแลผู้สูงอายุโรคซึมเศร้าระหว่าง กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมก่อนการทดลอง	65
6	ผลการเปรียบเทียบคะแนนความรู้ของผู้ดูแลผู้สูงอายุโรคซึมเศร้าระหว่าง กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมหลังการทดลอง	66
7	ผลการเปรียบเทียบคะแนนทัศนคติของผู้ดูแลผู้สูงอายุโรคซึมเศร้าระหว่าง กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมหลังการทดลอง	66
8	ผลการเปรียบเทียบคะแนนความรู้ของผู้ดูแลผู้สูงอายุโรคซึมเศร้าในกลุ่ม ควบคุมก่อนและหลังการทดลอง	67
9	ผลการเปรียบเทียบคะแนนทัศนคติของผู้ดูแลผู้สูงอายุโรคซึมเศร้าในกลุ่ม ควบคุมก่อนและหลังการทดลอง	67
10	ผลการเปรียบเทียบคะแนนความรู้ของผู้ดูแลผู้สูงอายุโรคซึมเศร้าในกลุ่ม ทดลองก่อนและหลังได้รับคู่มือการเรียนรู้ด้วยตนเอง	68
11	ผลการเปรียบเทียบคะแนนความรู้ของผู้ดูแลผู้สูงอายุโรคซึมเศร้าในกลุ่ม ทดลองก่อนและหลังได้รับคู่มือการเรียนรู้ด้วยตนเอง	68
12	ดัชนีความยากง่าย (P) และค่าอำนาจจำแนก (r) สัดส่วนของคนที่ตอบถูก (p) และสัดส่วนของคนที่ตอบผิด (q) ของแบบทดสอบความรู้เป็นรายข้อ	98
13	คะแนนความรู้ของผู้ดูแล จำนวน 16 คน ที่นำมาหาค่าความเชื่อมั่น (reliability)	99

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
14	ค่าอำนาจจำแนก	102
15	คะแนนทัศนคติของผู้ดูแล จำนวน 16 ราย เฉพาะข้อที่นำไปหาค่าความ เชื่อมั่น (reliability)	104
16	คะแนนความรู้และทัศนคติของกลุ่มทดลองก่อนการศึกษาและหลังการ ศึกษา	107
17	คะแนนความรู้และทัศนคติของกลุ่มควบคุมก่อนการศึกษาและหลังการ ศึกษา	108
18	แสดงจำนวนคนที่ตอบแบบวัดทัศนคติก่อนและหลังการทดลอง	109